

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

PEŁNOMOCNIK RZĄDU
DO SPRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
SEKRETARZ STANU
Maja Nowak

Warszawa, /elektron. znacznik czasu/
BON-VII.055.3.2025

Pan

Szanowny Panie,

Odpowiadając na postulaty proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień, przygotowanych w porozumieniu z Ministerstwem Edukacji Narodowej, Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej.

Ad 1.

Wsparcie w zakresie dofinansowania do zaopatrzenia w wyroby medyczne.

Osoby niepełnosprawne zainteresowane uzyskaniem pomocy w zakupie wyrobów medycznych mogą uzyskać wsparcie ze środków publicznych za pośrednictwem Narodowego Funduszu Zdrowia (na podstawie zlecenia na zaopatrzenie w wyroby medyczne, wydawanego przez uprawnionego lekarza). Zadanie jest realizowane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie wykazu wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie (Dz. U. z 2024 r. poz. 500).

W sytuacji, gdy limit finansowy z Narodowego Funduszu Zdrowia przeznaczony na zaopatrzenie w wyrób medyczny przysługujący w ramach ubezpieczenia zdrowotnego nie wystarcza na zakup danego wyrobu, osoba niepełnosprawna może ubiegać się o dodatkowe dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Warunki, jakie powinni spełniać wnioskodawcy, a także tryb postępowania i zasady dofinansowania ze środków PFRON, zostały określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 926, z późn. zm.).

Zgodnie z § 5 ww. rozporządzenia dofinansowanie mogą uzyskać osoby niepełnosprawne spełniające kryterium dochodowe, tj. których przeciętny miesięczny dochód, w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych, podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, nie przekracza kwoty:

- 50% przeciętnego wynagrodzenia (...) na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym,
- 65% przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osoby samotnej.

Zgodnie z § 13 ust. 2 pkt 2 ww. rozporządzenia wysokość dofinansowania zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze wynosi:

- a) do 100% udziału własnego osoby niepełnosprawnej w limicie ceny ustalonym na podstawie odrębnych przepisów, jeżeli taki udział jest wymagany,
- b) do 150% sumy kwoty limitu, o którym mowa w lit. a), wyznaczonego przez ministra właściwego do spraw zdrowia oraz wymaganego udziału własnego osoby niepełnosprawnej w zakupie tych przedmiotów i środków, jeżeli cena zakupu jest wyższa niż ustalony limit.

Dofinansowanie takie następuje na pisemny wniosek złożony do powiatowego centrum pomocy rodzinie właściwego dla miejsca zamieszkania.

Zapewnienie usług tłumaczy języka migowego.

W 2025 r. Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych rozpoczęło realizację projektu „Centrum Komunikacji dla Osób z Niepełnosprawnościami”. Partnerami w projekcie są Polski Związek Głuchych z siedzibą w Warszawie oraz Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligencyjną z siedzibą w Warszawie.

Celem projektu jest zapewnienie usług w zakresie bieżącego komunikowania się osób z niepełnosprawnościami, o których mowa w Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, potrzebujących wsparcia w komunikowaniu się. Działania podejmowane w ramach projektu będą uwzględniały w szczególności osoby z niepełnosprawnościami narządu słuchu, mowy i wzroku, niepełnosprawnością intelektualną, z problemami zdrowia psychicznego i spektrum autyzmu, posługujących się PJM, SKOGN, korzystających z transkrypcji mowy na tekst, alternatywnych i augmentatywnych sposobów komunikacji (AAC) oraz ETR.

Utworzenie Centrum Komunikacji ma docelowo uprościć i usprawnić dostępność do usług m.in. tłumaczy/tłumaczek PJM pozwalając osobom Głuchym samodzielnie zdecydować o możliwości skorzystaniu z usług tłumacza, niezależnie od sytuacji, nawet gdy kontaktują się z instytucją publiczną, która na mocy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411), ma obowiązek zapewnić dostęp do usług tłumacza.

Usługi realizowane w ramach centrum będą w sposób zdalny (aplikacja z dostępem do zdalnej usługi tłumacza/tłumaczki PJM) oraz stacjonarnie (przede wszystkim w regionalnych punktach Centrum Komunikacji).

W ramach zadania 2: Utworzenie pionu Centrum Komunikacji odpowiadającego za zapewnienie usług komunikacyjnych i informacji osobom komunikującym się w PJM, za pomocą transkrypcji mowy, SKOGN, za pomocą alfabetu Braille'a, zaplanowano działania dot. m.in. szkoleń kadry tłumaczy/ tłumaczek PJM w celu podniesienia i ujednolicenia umiejętności zgodnie z wypracowanymi standardami.

W obecnym stanie prawnym osoby niepełnosprawne, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności, mogą uzyskać wsparcie ze środków PFRON w zakresie dostępu do usług tłumacza języka migowego na podstawie art. 35a ust. 1 pkt 7 lit. f) ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, z późn. zm.). Szczegółowe zasady dotyczące ww. wsparcia określa rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu (...).

Dofinansowanie następuje na pisemny wniosek złożony do powiatowego centrum pomocy rodzinie właściwego dla miejsca zamieszkania osoby niepełnosprawnej.

Warto zauważyć, że ww. pomoc udzielana osobom niepełnosprawnym ze środków PFRON nie jest świadczeniem obligatoryjnym, uwarunkowana jest bowiem kilkoma czynnikami, m.in. wysokością środków PFRON będących w dyspozycji jednostki udzielającej dofinansowania oraz liczbą złożonych wniosków.

Dokonanie oceny, na podstawie całokształtu okoliczności sprawy, czy dofinansowanie wnioskowanego przedsięwzięcia jest zasadne w przypadku konkretnej osoby niepełnosprawnej, należy do organu udzielającego dofinansowania.

Ulgi transportowe.

Podstawowym aktem prawnym określającym uprawnienia osób niepełnosprawnych, w tym osób niesłyszących, w zakresie nabywania ulgowych biletów kolejowych i autobusowych jest ustawa z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2024 r. poz. 380). Zgodnie z jej postanowieniami do korzystania ze zniżek przy zakupie biletów, obejmujących różne kategorie przejazdów kolejowych i autobusowych, uprawnione są:

1. do ulgi 49% - osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji, przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych oraz autobusowego w komunikacji zwykłej,
2. do ulgi 37% - osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji przy przejazdach środkami transportu zbiorowego kolejowego w pociągach innych niż osobowe oraz autobusowego w komunikacji innej niż zwykła,
3. ulgi 78% - dzieci i młodzież dotknięte inwalidztwem lub niepełnosprawne.

Ponadto stosownie do art. 2 ust. 3 oraz ust. 5 pkt 2) ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów do ulgi 95% uprawniony jest przewodnik lub opiekun towarzyszący w podróży osobie niewidomej albo osobie niezdolnej do samodzielnej egzystencji, natomiast do ulgi 78% uprawnione jest jedno z rodziców lub opiekun dzieci i młodzieży dotkniętych inwalidztwem lub niepełnosprawnych. W związku z powyższym należy zauważyć, że osoby niesłyszące, o ile spełniają przesłanki zawarte w ww. ustawie, uprawnione są do nabywania biletów ulgowych kolejowych i autobusowych.

Należy zwrócić uwagę, że stosownie do przepisów ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów możliwość skorzystania z ulgi w wysokości 100% w przejazdach środkami transportu publicznego nie przysługuje żadnej grupie osób niepełnosprawnych.

Należy jednocześnie podkreślić, że analizując potrzeby uzasadniające rozszerzenie uprawnień do ulgowych przejazdów w publicznych środkach transportu na pozostałe grupy osób niepełnosprawnych, niezbędne jest również uwzględnienie szeroko pojętego interesu państwa oraz wyważenia potrzeb różnych grup społecznych, korzystających z przyznanych im ulg komunikacyjnych.

Świadczenie wspierające.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 2025 r. o świadczeniu wspierającym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1429, z późn. zm.) , świadczenie wspierające przysługuje osobie w wieku od ukończenia 18. roku życia posiadającej decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia, w której potrzebę wsparcia określono na poziomie od 70 do 100 punktów w skali potrzeby wsparcia. Powyższe nie wyklucza osób Głuchych z możliwości uzyskania wsparcia.

Obecnie nie panuje się prac nad obniżeniem liczby punktów uprawniających do świadczenia wspierającego.

Renta socjalna.

Przesłanki przyznania świadczenia w postaci renty socjalnej reguluje ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2025 r. poz. 420, z późn. zm.). Na jej podstawie renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18. roku życia,
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia,
- 3) w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Wskazane powyżej przesłanki nabycia prawa do renty socjalnej oznaczają, że renta ta przeznaczona jest dla osób, które z powodu wcześniej powstałej niezdolności do pracy nie miały możliwości podjęcia pracy zawodowej i nabycia własnych uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy, a często nawet zdobycia jakichkolwiek kwalifikacji zawodowych.

Tytułem do otrzymywania renty socjalnej jest zatem posiadanie orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy oraz jednocześnie powstanie naruszenia sprawności organizmu powodującego niezdolność do pracy w okresach wskazanych w art. 4 ustawy o rencie socjalnej.

Decyzje w sprawie przyznania renty socjalnej wydaje i świadczenie to wypłaca jednostka organizacyjna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych właściwa ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby ubiegającej się o rentę socjalną. Osobom uprawnionym do renty rodzinnej wysokość renty socjalnej ustala, w drodze decyzji, oraz wypłaca rentę socjalną, ten organ emerytalno-rentowy, który wypłaca rentę rodzinną.

Materią ustawy o rencie socjalnej nie jest jednak określanie rodzajów niepełnosprawności uprawniających do renty socjalnej. Przepisów tego dotyczących nie zawiera również akt wykonawczy do ustawy - rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 września 2003 r. w sprawie przyznawania renty socjalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1022).

Należy podkreślić, że przepisy prawa powinny zakładać takie same zasady ustalania niezdolności do pracy dla wszystkich grup osób, bez względu na przyczynę niepełnosprawności. Uznając, że wszystkie osoby niepełnosprawne znajdują równą ochronę prawną, należy stwierdzić, że wprowadzenie systemu automatycznego uznawania osób Głuchych za osoby całkowicie niezdolne do pracy nie byłoby zasadne.

Biorąc pod uwagę wskazany powyżej cel ustanowienia świadczenia w postaci renty socjalnej, informuję, że obecnie nie jest planowana zmiana zasad ustalania prawa do tego świadczenia.

Ad 2.

Poprawa dostępności.

Odnośnie trudności z wypełnianiem i znalezieniem formularzy wniosku o zapewnienie dostępności należy podkreślić, że forma wniosku nie została określona w ustawie dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W ustawie tej skazano jedynie wymagane elementy wniosku (art. 30 ust. 3 ustawy). Nie jest więc wymagane posługiwanie się konkretnym formularzem, a jedynie zawarcie odpowiednich elementów wskazanych w ustawie.

Zgodnie z art. 31 ustawy o zapewnianiu dostępności (...) zapewnienie dostępności w zakresie określonym we wniosku o zapewnienie dostępności następuje bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu 14 dni od dnia złożenia wniosku, a więc termin ten dotyczy maksymalnego terminu załatwienia sprawy. Z uwagi na to postulat skrócenia tego terminu nie jest zasadny.

Dostępność mediów.

Celem głównym Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 jest włączenie osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe, a tym samym zagwarantowanie im praw określonych w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Dokument uwzględnia postulaty środowiska osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami i zakłada kompleksowe, horyzontalne oraz ponadsektorowe podejście polityki publicznej do wsparcia osób z niepełnosprawnościami, uwzględniające ich potrzeby w zakresie niezależnego życia i włączenia społecznego.

Celem działań zaprojektowanych w obszarze priorytetowym „Dostępność” jest przede wszystkim, zgodnie z artykułem 9 („Dostępność”) Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, „zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami, na zasadzie równości z innymi osobami, dostępu do środowiska fizycznego, środków transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych a także do innych urządzeń i usług, powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich”. Ponadto działania realizowane w ramach tego priorytetu ściśle wiążą się z wykonywaniem postanowień artykułów Konwencji: 21 („Wolność wypowiedzenia się i wyrażania opinii oraz dostęp do informacji”) i 30 („Udział w życiu kulturalnym, rekreacji, wypoczynku i sporcie”), dlatego też skupiają się one m.in. na:

- zapewnieniu dostępności przestrzeni publicznej, w tym poprzez wdrażanie uniwersalnego projektowania i jednolitych standardów dostępności obiektów przestrzeni publicznej,
- zwiększeniu uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu kulturalnym oraz aktywności sportowej.

Dla poprawy sytuacji osób Głuchych i słabosłyszących szczególne znaczenie ma działanie II.3.7 Zwiększenie dostępności audiowizualnych usług medialnych dla osób z niepełnosprawnościami.

Działanie zakłada podjęcie przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego we współpracy z KRRiT inicjatywy na rzecz zwiększenia udziału dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami programów telewizyjnych i audiowizualnych usług medialnych na żądanie.

Znowelizowana ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1722, z późn. zm.) wprowadziła dodatkowy obowiązek w postaci zapewnienia w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie (serwisach VoD będących pod jurysdykcją KRRiT) udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami słuchu lub wzroku (art. 47f), co znacząco poszerza tym osobom dostęp do atrakcyjnych treści audiowizualnych.

KRRiT aktywnie współpracuje, w obszarze zwiększenia dostępności usług audiowizualnych dla osób z niepełnosprawnościami, z rynkiem audiowizualnych usług medialnych, a efektem tej współpracy jest m.in. opracowane przez przedstawicieli tego rynku Porozumienia dostawców usług medialnych w zakresie sposobu realizacji obowiązków zapewnienia udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie oraz w programach telewizyjnych dla dzieci (z treścią ww. samoregulacji można

zapoznać się na stronie internetowej <https://lewiatan.org/udogodnienia-dla-osob-z-niepełnosprawnościami-dolacz-do-porozumienia-dostawcow-vod/>).

W Porozumieniu dostawcy audiowizualnych usług na żądanie zobowiązali się między innymi do tworzenia dedykowanych katalogów/podstron z audycjami zawierającymi udogodnienia. Przewidzieli również, poza podstawowymi udogodnieniami, którymi są napisy, audiodeskrypcja i tłumaczenie na język migowy, dodatkowe rodzaje udogodnień takie jak umożliwienie zmiany wielkości lub kroju czcionki napisów, czy stosowanie wersji audio (podcastów), np. programów informacyjnych.

Ponadto art. 18a ust 1a ww. ustawy, zgodnie z którym wszyscy nadawcy, bez wyjątku, są zobligowani do zapewnienia, aby informacje o charakterze nadzwyczajnym (np. publicznych komunikatów i ogłoszeń w sytuacji klęski żywiołowej) były rozpowszechniane wraz z udogodnieniami dla osób z niepełnosprawnościami.

Zgodnie z delegacją ustawową, KRRiT precyzyjnie określiła sposób informowania o audycji z udogodnieniami: informacja ta ma być zawarta zarówno na stronie internetowej nadawcy, jak i w teletekście (o ile nadawca go dostarcza), a także w ogłoszeniach nadawcy i w Elektronicznym Przewodniku po Programach. Informacje o udogodnieniach na podstawie tego Przewodnika są udostępniane między innymi na stronach KRRiT.

Ad 3.

Zmiana ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 75).

Ustawa o mniejszościach narodowych (...) nie posługuje się terminem „język oficjalny” grupy stanowiącej mniejszość lub użytkowników języka regionalnego. Na gruncie ustawy zostały natomiast zdefiniowane terminy, takie jak: „język mniejszości” i „język regionalny”.

Stosownie do art. 3 pkt 2 ww. ustawy przez język mniejszości rozumie się własny język mniejszości narodowej lub etnicznej, o których mowa w art. 2, przy czym należy podkreślić, że mniejszością narodową w rozumieniu ustawy, jest grupa obywateli polskich, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) jest mniej liczebna od pozostałej części ludności Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) w sposób istotny odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją;
- 3) dąży do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji;
- 4) ma świadomość własnej historycznej wspólnoty narodowej i jest ukierunkowana na jej wyrażanie i ochronę;
- 5) jej przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100 lat;
- 6) utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie.

Mniejszością etniczną w rozumieniu ustawy, jest zaś grupa obywateli polskich, która spełnia łącznie wymienione wyżej warunki opisane w pkt 1, 2, 3 i 5 przewidziane dla mniejszości narodowej oraz dwa odrębne warunki:

- 1) ma świadomość własnej historycznej wspólnoty etnicznej i jest ukierunkowane na jej wyrażanie i ochronę;
- 2) nie utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie.

Za język regionalny w rozumieniu ustawy, zgodnie z Europejską Kartą Języków Regionalnych lub Mniejszościowych, uważa się język, który:

- 1) jest tradycyjnie używany na terytorium danego państwa przez jego obywateli, którzy stanowią grupę liczebnie mniejszą od reszty ludności tego państwa;

2) różni się od oficjalnego języka tego państwa; nie obejmuje to ani dialektów oficjalnego języka państwa, ani języków migrantów.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1 i 20 ust. 2 ustawy o mniejszościach narodowych (...) organy władzy publicznej są obowiązane podejmować odpowiednie środki w celu wspierania działalności zmierzającej do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowania i rozwoju języka regionalnego

Nie kwestionując faktu, że Głusi tworzą własną kulturę, a także subiektywnego przekonania przynajmniej niektórych spośród Głuchych o odrębności kulturowej w stosunku do społeczeństwa większościowego wydaje się, że należy uznać, iż w świetle przytoczonych powyżej warunków, trudno byłoby uznać, by osoby Głuche spełniały je w stopniu umożliwiającym uznanie ich za mniejszość w rozumieniu cytowanej ustawy o mniejszościach narodowych (...). Nie budzi przy tym wątpliwości, że Polski Język Migowy stanowi dla Głuchych wyznacznik odrębności kulturowej. Nie zmienia to jednak faktu, że wysoce prawdopodobnym – nawet wobec braku dostępnych dla Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji badań w tym obszarze - wydaje się również przyjęcie założenia, że część Głuchych posługujących się Polskim Językiem Migowym czuje się Polakami. Stanowisko takie wydaje się potwierdzać raport zespołu ds. g/Głuchych przy Rzeczniku Praw Obywatelskich – Sytuacja osób głuchych w Polsce, zgodnie z którym „(...) Odrębność kulturowa Głuchych nie powoduje jednak, że nie czują się oni związani z kulturą polską. Identyfikują się z nią, podobnie jak Kaszubi, górale czy Ślązacy, ale mają swoją tożsamość (...)” (Marganiec B. Kultura Głuchych, [w:] Sytuacja osób głuchych w Polsce, Raport zespołu ds. g/Głuchych przy Rzeczniku Praw Obywatelskich, Biuro RPO, Warszawa 2014 r. str. 144.). Warto również odnotować fragment petycji Stowarzyszenia Polski Instytut Praw Głuchych do Marszałka Sejmu RP, nr BKSP-155-X-430/25, w sprawie zmiany ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 823) w zakresie przyznania osobom głuchym statusu mniejszości językowo-kulturowej, złożonej w dniu 29.01.2025 r. - „(...) Głusi, podobnie jak Kaszubi, czy Ślązacy, są Polakami (...)”, który wydaje się potwierdzać brak możliwości uznania Głuchych za mniejszość w rozumieniu obowiązujących przepisów prawa.

Przytoczona konkluzja wydaje się potwierdzać przedstawiony powyżej wniosek o braku możliwości uznania Głuchych za mniejszość w rozumieniu ustawy o mniejszościach narodowych (...). Podobne stanowisko MSWiA zajmowało już w latach 2015, 2019 i 2020 w odpowiedzi, między innymi, na pismo Stowarzyszenia Polski Instytut Praw Głuchych w sprawie nowelizacji ustawy o mniejszościach narodowych (...), mającej polegać na przyznaniu „osobom głuchym statusu mniejszości językowo-kulturowej”.

W MSWiA nie są obecnie prowadzone prace legislacyjne dotyczące nowelizacji ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, zmierzające do uznania Głuchych za mniejszość w rozumieniu cytowanej wyżej ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. albo za mniejszość językowo-kulturową.

Podobne stanowisko Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji zajął w dniu 10 kwietnia 2025 r. odpowiadając na interpelację numer 8675 Pani Poseł Agnieszki Ścigaj, Pana Posła Marcina Ociepy, Pana Posła Krzysztofa Cieciorę, Pani Poseł Anny Dąbrowskiej-Banaszek i Pana Posła Łukasza Kmity w sprawie sytuacji osób głuchych oraz polskiego języka migowego.

Utworzenie szkoły dwujęzycznej dla dzieci Głuchych.

Ministerstwo Edukacji Narodowej realizuje szereg działań, których celem jest podnoszenie jakości kształcenia m.in. uczniów niesłyszących i słabosłyszących w obowiązującym stanie prawnym, jak i prowadzi pracę nad stworzeniem systemowych rozwiązań na rzecz

podnoszenia jakości wsparcia dla wszystkich dzieci i uczniów, w tym udzielanego przez różne sektory/resorty.

Działania MEN realizowane są w następujących obszarach:

1) Podniesienie dostępności i jakości diagnozy potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów.

Na zlecenie MEN, w latach 2021-2022 Katolicki Uniwersytet Lubelski opracował, we współpracy z innymi Uczelniami, standardy oceny funkcjonowania psychospołecznego uczniów, w tym uczniów z uszkodzonym słuchem.

Na przełomie maja/czerwca 2024 r. odbyło się zorganizowane przez ORE szkolenie pn. „Diagnoza kryterialna niepełnosprawności słuchowej i organizacja specjalistycznego wsparcia edukacyjnego. Zadania i wyzwania zespołów orzekających w poradniach psychologiczno-pedagogicznych”.

W celu zwiększenia liczby etatów nauczycieli specjalistów w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych, wprowadzono standard określający minimalny wymiar ich zatrudnienia, uzależniony od liczby dzieci/uczniów w jednostce. Wymiar ten określony jest w ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986, z późn. zm). Dzięki wprowadzonym zmianom w przepisach łączna liczba etatów nauczycieli specjalistów wzrosła z 21 923,67 etatów w roku szkolnym 2021/2022 do 55 124,43 etatów w roku szkolnym 2024/2025 (według stanu SIO na 12.06.2025 r.).

MEN we współpracy z Instytutem Badań Edukacyjnych – Państwowym Instytutem Badawczym (IBE-PIB) oraz UNICEF, realizuje projekt szkoleniowy pn. „Szkoła dostępna dla wszystkich”. W projekcie program szkoleń ma na celu podnoszenie kompetencji nauczycieli specjalistów w zakresie udzielania adekwatnego do potrzeb wsparcia dla wszystkich grup odbiorców. Przygotowano pięć programów szkoleniowych, w tym program dotyczący ochrony zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym dzieci i młodzieży.

Podczas szkoleń opartych na modelu uczenia się w działaniu, nauczyciele specjaliści zostali przygotowani do wdrożenia w praktyce opracowanych w projekcie interwencji, rozumianych jako strategie reagowania na sytuacje problemowe, wynikające ze zróżnicowanych potrzeb dzieci i uczniów. Zaplanowano interwencje o charakterze szkoleniowym, konsultacyjnym lub działaniowym.

Wyniki przeprowadzonego badania ewaluacyjnego wskazały, że projekt przyczynił się do wzrostu wiedzy na temat edukacji włączającej oraz wzmocnienia przyjaznego klimatu w ogólnodostępnych placówkach wychowania przedszkolnego szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.

Dodatkowo MEN zleciło organizację studiów podyplomowych, których ukończenie umożliwi poszerzenie wiedzy i umiejętności przez nauczycieli lub zdobycie nowych, dodatkowych kwalifikacji.

Została uruchomiona już trzecia edycja bezpłatnych dla uczestników studiów podyplomowych na kierunkach:

- 1) Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcie rodziny;
- 2) Pedagog specjalny w edukacji włączającej;
- 3) Psychologia edukacyjna z przygotowaniem pedagogicznym;
- 4) Polski język migowy dla nauczycieli.

Liczba absolwentów:

- pierwsza edycja – 1083 absolwentów,

- druga edycja – 1572 absolwentów,
- trzecia edycja – planowanych 903 absolwentów.

2) Zwiększenie dostępu do wczesnej pomocy.

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka organizuje się od chwili wykrycia niepełnosprawności do rozpoczęcia nauki w szkole, na podstawie opinii wydanej przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, zgodnie z art. 127 ust. 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm.).

Zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka organizowane są przez zespół działający w jednostce systemu oświaty. W skład zespołu wchodzi osoby posiadające przygotowanie do pracy z małymi dziećmi o zaburzoną rozwój psychoruchowy, są to: pedagog posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju niepełnosprawności dziecka, psycholog, logopeda oraz w zależności od potrzeb dziecka i jego rodziny, mogą wchodzić również inni specjaliści.

W MEN trwają prace związane z wdrożeniem nowego modelu pracy z małym dzieckiem i jego rodziną. W nowym modelu WWR, zaproponowano zintegrowany system wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci i wsparcia rodzin, który zastąpi dotychczasowe rozwiązania w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w systemie oświaty, wczesnej interwencji oferowanej w systemie ochrony zdrowia, interwencji kryzysowej w pomocy społecznej. Działania w ramach WWR obejmą międzyresortowe oddziaływania skierowane do rodzin oczekujących dziecka lub wychowujących dziecko w wieku od urodzenia do rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego, ukierunkowane na wzmacnianie zasobów rodzin do realizacji funkcji wychowawczej, w tym rozwijanie więzi rodzinnych, optymalizację rozwoju dziecka oraz zapewnienie włączenia społecznego dziecka i rodziny.

Zakłada się, że nowy model wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka uwzględni będzie:

- holistyczne spojrzenie na funkcjonowanie dziecka,
- wykorzystanie informacji pochodzących z różnych źródeł (nauczyciele, rodzice/prawni opiekunowie, specjaliści, terapeuci, pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznych) do uzyskania optymalnego, obiektywnego obrazu dziecka i jego sytuacji życiowej,
- skorelowanie działań poszczególnych podmiotów udzielających wsparcia,
- pozytywne określenie możliwości, mocnych stron, zainteresowań i potencjału dziecka,
- oznaczenie czynników kontekstowych (czyli zasobów środowiska zewnętrznego, jak: rodzina, placówka oświatowa, środowisko lokalne itp.) w celu dostosowania do potrzeb i możliwości dziecka, ale również określenia znaczenia tych czynników dla funkcjonowania dziecka.

Nowy model WWR będzie opierał się na diagnozie dziecka i rodziny przygotowanej na podstawie Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia, z wykorzystaniem oceny funkcjonalnej oraz na stymulacji rozwoju mocnych stron i zasobów dziecka.

3) Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” w latach 2022 – 2026

Od 2017 roku, w dwóch edycjach: I edycja w latach 2017 – 2021 oraz II edycja w latach 2022 – 2026 realizowane są działania uzupełniające wczesne wspomaganie rozwoju małego dziecka, w ramach Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”.

Zadanie 2.4. Priorytet II Programu – „Wieloaspektowa i kompleksowa pomoc niepełnosprawnemu dziecku w okresie od 0. roku życia do rozpoczęcia nauki w szkole oraz

jego rodzinie", jest realizowane w formie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i rodziny, jako interdyscyplinarnego podejścia, umożliwiającego objęcie specjalistyczną opieką dziecka oraz jego rodziny, od chwili rozpoznania pierwszych niepokojących symptomów zaburzeń. Działanie to związane jest z zapewnieniem dziecku niepełnosprawnemu oraz zagrożonemu niepełnosprawnością dostępu do pomocy ze strony państwa (służby zdrowia, pomocy społecznej, oświaty), a jego rodzicom kompetentnej i miarodajnej informacji dotyczącej ich dziecka. Informacja o dziecku dotyczy jego problemów rozwojowych oraz specjalistycznej opieki i wsparcia w procesach rehabilitacji i rewalidacji a także pomocy w życiu codziennym.

W programie „Za życiem” na lata 2022 – 2026 zaplanowano do realizacji 1 mln godzin rocznie pracy z dzieckiem i jego rodziną – z założeniem, że liczba godzin pracy bezpośrednio z dzieckiem wynosić będzie min. 85% zrealizowanych godzin, zaś liczba godzin pracy z rodziną dziecka maksymalnie 15% zrealizowanych godzin. W 2023 r. na realizację zadania przekazano kwotę - 95,9 mln zł. Zadanie to było realizowane przez 320 jednostki samorządu terytorialnego. Przeprowadzono 830 449 godzin różnych zajęć z dziećmi oraz 46 284 godzin z rodziną dziecka. W 2024 r. na realizację programu przekazano do samorządów blisko 110 mln zł. Obecnie trwają rozliczenia realizacji zadania.

4) Nauka języka migowego.

Przepisy ustawy prawo oświatowe umożliwiają naukę PJM lub innych alternatywnych metod komunikacji już od momentu objęcia dziecka zajęciami wczesnego wspomaganie rozwoju, organizowanymi od chwili wykrycia niepełnosprawności, jak również w trakcie wychowania przedszkolnego i kształcenia w szkole. Dla dzieci i młodzieży niesłyszących, posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, nauka języka migowego lub innych alternatywnych metod komunikacji powinna być uwzględniona w ramach zajęć rewalidacyjnych, których minimalny tygodniowy wymiar w poszczególnych typach i rodzajach szkół został określony w przepisach prawa oświatowego.

Nauka języka migowego może być również zorganizowana w szkole poza obowiązkowymi zajęciami edukacyjnymi, zgodnie z potrzebami uczniów, w szczególności dzieci i młodzieży niesłyszących – organ prowadzący szkołę, na wniosek dyrektora szkoły, może dodatkowo przyznać nie więcej niż 3 godziny tygodniowo dla każdego oddziału (grupy międzyoddziałowej lub grupy międzyklasowej) w danym roku szkolnym, na realizację zajęć języka migowego.

Potrzeby rozwojowe i edukacyjne uczniów z uszkodzeniem słuchu są różne. Zakres wsparcia, jaki jest niezbędny konkretnemu dziecku posiadającemu orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu np. na niesłyszenie lub słabe słyszenie jest spersonalizowany i wynika z zaleceń wskazanych w ww. orzeczeniu oraz z wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania dziecka dokonywanych przez zespół nauczycieli i specjalistów prowadzących z nim zajęcia. Dostosowanie treści i indywidualizacja procesu nauczania to zadanie nauczycieli i specjalistów pracujących z uczniem niesłyszącym lub słabosłyszącym. Wskazania, zalecenia i formy pracy określone zostają w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym.

5) Zapewnienie podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych oraz książek pomocniczych nauka polskiego języka migowego.

Zgodnie z art. 22c ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881, z późn. zm.), minister właściwy do spraw oświaty i wychowania może zlecić opracowanie i wydanie, w tym dystrybucję podręcznika, materiału edukacyjnego, książki

pomocniczej, materiału ćwiczeniowego lub ich części, dostosowanych do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów niepełnosprawnych.

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, działając na podstawie art. 464 ust. 1

ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.), co roku zleca przygotowanie dla uczniów z niepełnosprawnościami, którzy posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, adaptacji dopuszczonych do użytku szkolnego podręczników, dostosowanych do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów z niepełnosprawnościami. Adaptacje wykonane na zlecenie ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania są zamieszczone na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (ZPE) i są udostępniane bezpłatnie. Wśród nich są materiały edukacyjne i ćwiczeniowe, kurs nauki polskiego języka migowego (PJM) oraz adaptacje lektur i podręczników.

Serię „Lektury dostępne” opracował zespół doświadczonych ekspertów współpracujących z Pracownią Lingwistyki Migowej Uniwersytetu Warszawskiego. W przygotowaniu tłumaczeń na PJM uczestniczyli głuși użytkownicy tego języka, będący wykładowcami Uniwersytetu Warszawskiego. Na serię „Lektury dostępne” składają się multimedialne książki pomocnicze do edukacji językowej i polonistycznej wraz z odpowiadającymi im materiałami ćwiczeniowymi, które służą utrwalaniu wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych. Do każdej multimedialnej lektury powstał pakiet materiałów składający się z nagrań video z tłumaczeniem tekstu na polski języki migowy, tekstu łatwego do czytania (ETR), opracowania graficznego w formie komiksu, kart pracy z symbolami PCS (czyli znakami graficznymi obrazującymi pojęcia) i tablic komunikacyjnych z symbolami PCS.

Pracownia Lingwistyki Migowej Uniwersytetu Warszawskiego opracowała także multimedialny kurs języka migowego pod tytułem Migaj razem z nami, będący serią dziesięciu multimedialnych książek pomocniczych do nauczania tego języka, przeznaczony dla uczniów szkół podstawowych. Autorami kursu są niesłyszący i słyszący specjaliści w zakresie surdopedagogiki, lingwistyki migowej i nauczania języków obcych. Poszczególne części kursu odpowiadają poziomom biegłości językowej od A1 do B2 w skali Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ). Każda część została przygotowana w formie odrębnej publikacji multimedialnej, co umożliwi rozpoczęcie nauki na dowolnym poziomie i pracę ucznia zarówno w domu, jak i w klasie z wykorzystaniem tablicy multimedialnej.

W latach 2017-2024 Uniwersytet Warszawski opracował również podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe, dostosowane do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów z niepełnosprawnościami, mających trudności w uczeniu i/lub komunikowaniu się, w tym niesłyszących, słabosłyszących, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem, afazją. Dla uczniów niesłyszących uczęszczających do klas I-III szkoły podstawowej zaadaptowano podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe do edukacji wczesnoszkolnej.

Na zestaw materiałów zaadaptowanych składają się nie tylko teksty podręcznikowe, które zostały przystosowane językowo do możliwości percepcyjnych grupy docelowej, lecz także najważniejsze grafiki z książek opracowane pod kątem zwiększenia czytelności i tablice z piktogramami PCS umożliwiające uczniowi niemówiącemu tworzenie wypowiedzi związanych z danym zagadnieniem. Wszystkie zaadaptowane teksty zostały przetłumaczone na polski język migowy.

Do nauczania w liceum ogólnokształcącym i technikum opracowane zostały adaptacje podręczników dla klasy I tych szkół do: języka polskiego, matematyki, biologii, historii, geografii, fizyki i chemii oraz dla klasy II do języka polskiego, matematyki i historii. Minister

Edukacji w 2025 r., podobnie jak w latach poprzednich, planuje zlecenie Uniwersytetowi Warszawskiemu opracowania adaptacji kolejnych podręczników dostosowanych do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów z niepełnosprawnościami, w tym niesłyszących i słabosłyszących.

Ministerstwo Edukacji Narodowej umożliwiło uczniom niesłyszącym naukę polskiego języka migowego, jak i w polskim języku migowym. W kontekście nauki polskiego języka migowego został opracowany multimedialny kurs języka migowego - „Migaj razem z nami”, będący serią dziesięciu multimedialnych książek pomocniczych do nauki tego języka przeznaczonych dla uczniów szkół podstawowych. Autorami kursu są niesłyszący i słyszący specjaliści w zakresie surdopedagogiki, lingwistyki migowej, oraz nauczania języków obcych.

Całość zadania była realizowana na zlecenie ministra do spraw oświaty i wychowania przez Pracownię Lingwistyki Migowej Uniwersytetu Warszawskiego, która jako pierwsza uruchomiła w Polsce studia z filologii polskiego języka migowego umożliwiające zdobycie biegłości w polskim języku migowym (PJM) oraz wiedzy o środowisku niesłyszących osadzonej w szerokim kontekście lingwistycznym, socjologicznym, historycznym i kulturowym. Kurs odpowiada poziomom biegłości językowej od A1 do B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESKOJ). Każda część została przygotowana w formie odrębnej publikacji multimedialnej, co umożliwia rozpoczęcie nauki na dowolnym poziomie oraz pracę z książką na komputerze stacjonarnym – zarówno w domu, jak i w klasie z wykorzystaniem tablicy multimedialnej. Kurs może zostać w całości pobrany nieodpłatnie zarówno ze strony internetowej Ministerstwa Edukacji i Nauki, jak i ze Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej.

6) Prace nad nowymi rozwiązaniami.

28 czerwca 2024 r. została zawarta umowa z Uniwersytetem Warszawskim dotycząca wykonania zadania w zakresie nauczania dzieci i młodzieży niesłyszących i słabosłyszących, obejmującego m.in.:

- określenie rekomendowanych poziomów biegłości językowej w zakresie posługiwania się PJM przez nauczycieli, niezbędnej do efektywnego kształcenia, wychowania i opieki nad ww. dziećmi i młodzieżą na etapie wychowania przedszkolnego oraz poszczególnych etapach edukacyjnych, w tym realizowanych w modelu edukacji dwujęzycznej, a także dokumentowania znajomości PJM na rekomendowanych poziomach;
- opracowanie rekomendacji w zakresie zróżnicowanych, form i sposobów osiągania przez przyszłych oraz czynnych zawodowo nauczycieli biegłości językowej w zakresie posługiwania się PJM na rekomendowanych poziomach, oraz zagadnień związanych z mniejszością językowo-kulturową osób głuchych, a także doskonalenia wiedzy i umiejętności w ww. zakresach.

Realizacja zadania przez Uczelnię zakończyła się 31 grudnia 2024 r. Zadanie było realizowane we współpracy Uczelni z dyrektorami i nauczycielami pracującymi z uczniami z uszkodzonym słuchem, organizacjami pozarządowymi, a także innymi uczelniami, prowadzącymi kształcenie w zakresie surdopedagogiki. W przygotowaniu propozycji rozwiązań na rzecz dzieci i młodzieży niesłyszących oraz słabosłyszących, którego istotnym elementem są odpowiednio przygotowane w tym zakresie kadry, mogą zostać wykorzystane rezultaty ww. umowy z Uniwersytetem Warszawskim.

Równocześnie kontynuowane są prace nad stworzeniem systemowych rozwiązań na rzecz podnoszenia jakości wsparcia dla wszystkich dzieci i uczniów, zgodnie z metodologią oceny funkcjonalnej. Ocena funkcjonalna jest procesem rozpoznawania zasobów (mocnych stron) i trudności (potrzeb) dziecka i ucznia, obejmującym także identyfikowanie czynników środowiskowych, które na nich oddziałują w sposób pozytywny (wspierają rozwój, ułatwiają im aktywność i uczestniczenie) i negatywny (stanowią bariery, hamują jego optymalne

funkcjonowanie). Funkcjonowanie i niepełnosprawność danej osoby postrzegane są jako dynamiczna interakcja pomiędzy stanem chorobowym (choroby, zaburzenia, uszkodzenia, urazy itp.) a tzw. czynnikami kontekstowymi, do których należą czynniki osobowe i środowiskowe. Istotą wymienionych czynników jest ułatwiający lub utrudniający wpływ świata fizycznego, społecznego i systemu postaw.

Istotnym elementem tych rozwiązań jest wzmocnienie procesów monitorowania wpływu udzielanego wsparcia na funkcjonowanie dziecka/ucznia oraz ocena efektywności tego wsparcia. Pozwoli to na konkretne wskazania dotyczące pracy z uczniem podczas zajęć edukacyjnych (od etapu planowania scenariusza lekcji, poprzez bieżącą pracę z zastosowaniem różnych metod nauczania, po dostosowywanie wymagań edukacyjnych i ocenianie postępów). Rozwiązania w zakresie oceny funkcjonalnej, adresowane do wszystkich dzieci i uczniów, uwzględniają również postulaty związane z poprawą sytuacji dzieci i młodzieży z dysfunkcją słuchu.

Rezultaty ww. zadania zleconego stanowią przedmiot prac wewnętrznych w MEN nad uwzględnieniem ich w systemowych rozwiązaniach. Należy jednocześnie zauważyć, że wprowadzenie rozwiązań w zakresie nauczania PJM jako przedmiotu oraz kształcenia przedmiotowego w PJM (tzw. model dwujęzyczny) jest uwarunkowane dostępnością kadr posiadających umiejętności posługiwania się PJM w nauczaniu.

W 2023 r. konsultował powyższą kwestię z uczelniami, występując do 38 uczelni publicznych i niepublicznych z prośbą o przesłanie informacji o realizowanych w przeszłości oraz wówczas, a także o planowanym realizowaniu kształcenia w zakresie surdopedagogiki.

Uczelnie poproszone zostały również o wyrażenie opinii na temat propozycji uzupełnienia standardu kształcenia o PJM na poziomie co najmniej B2 na kierunkach kształcenia w zakresie edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością słuchową (surdopedagogiki).

Spośród 19 uczelni, które udzieliły odpowiedzi, 15 wskazało na zasadność wprowadzenia ww. rozwiązania.

1 marca 2024 r. uruchomiono studia podyplomowe pn. „Polski język migowy dla nauczycieli”, aby poprawić znajomość PJM przez kadrę pedagogiczną pracującą z uczniami niesłyszącymi. Celem studiów podyplomowych jest przygotowanie nauczycieli, którzy będą łączyć biegłość w PJM (poziom B2 według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego) ze znajomością kontekstu socjolingwistycznego, wiedzą na temat społeczności posługującej się tym językiem, a także podstawowym rozeznaniem w aktach prawnych dotyczących uczniów niesłyszących i PJM. Studia podyplomowe zapewnią nauczycielom pracującym na co dzień z uczniami niesłyszącymi skuteczne i niezawodne narzędzie do komunikacji w postaci PJM na wysokim poziomie.

W bieżącym roku 2025 MEN wystąpił także do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o rozważenie wprowadzenia zmian w przepisach określających standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, w tym w kontekście zmian w kształceniu nauczycieli w polskim języku migowym na poziomie B2.

Z wyrazami szacunku

Maja Nowak
Pełnomocnik Rządu
do Spraw Osób Niepełnosprawnych
Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/